ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ, СВОБОД ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ОСОБИ ПІД ЧАС ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ ТА ЙОГО ОСКАРЖЕННЯ

ДАНИЛО Сергій Михайлович - кандидат юридичних наук, адвокат
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-5135-8633
УДК 343.131:343:155(477)
DOI: https://doi.org/10.71404/NP.2022.4.48

У статті здійснено теоретико-правовий аналіз забезпечення прав, свобод та законних інтересів особи в контексті повідомлення про підозру та механізму його оскарження. Автором обґрунтовано розуміння підозри як оприлюдненої офіційної версії сторони обвинувачення про причетність конкретної особи до вчинення кримінального правопорушення. Таке трактування дозволяє вийти за межі сприйняття підозри як процесуального рішення, наголошуючи на обов'язку сторони обвинувачення підтверджувати її обґрунтованість достатніми і належними доказами. Особливу увагу приділено критичному осмисленню часових обмежень оскарження повідомлення про підозру, установлених ст. 303 Кримінального процесуального кодексу України. Встановлено, що чинний правовий механізм оскарження підозри створює конфлікт із вимогами ст. 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, оскільки фактично позбавляє особу можливості негайного оскаржити пред'явлену підозру. Це також створює підґрунтя для нівелювання змагального процесу та реалізації засади диспозитивності. На основі аналізу практики Європейського суду з прав людини та правових позицій Верховного Суду запропоновано підстави оскарження підозри класифікувати за трьома критеріями: процесуальними порушеннями, матеріально-правовими невідповідностями та фактичною необґрунтованістю. Окремим дискусійним аспектом автор вважає пропозицію законодавчої деталізації форми та змісту скарги, що може трансформуватися у штучний бар'єр ефективної реалізації доступу до правосуддя.

Ключові слова: права і свободи особи, підозрюваний, повідомлення про підозру, оскарження повідомлення про підозру, судовий контроль, доступ до правосуддя, скарга.

Постановка проблеми

Повідомлення стороною обвинувачення особі про підозру є важливим процесуальним рішенням, оскільки саме з цього моменту особа офіційно набуває статусу підозрюваного. З цього часу особа не лише наділяється новими процесуальними правами, а й створює передумови для суттєвого обмеження прав і свобод підозрюваного. І це мабуть було ключовим аспектом закріплення законодавчої гарантії можливості реалізувати підозрюваним і його захисником право на оскарження повідомлення про підозру. Адже, як випливає з аналізу п. 14 ч. 1 ст. 3 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), з моменту повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення розпочинається нова стадія кримінального провадження – притягнення до кримінальної відповідальності.

Процесуальний порядок (процедурні аспекти) повідомлення про підозру чітко регламентований у КПК України. Наочним свідченням важливості інституту повідомлення про підозру є факт його унормування в окремій главі 22 КПК України, але на практиці дискусійним питанням залишаєть-

ся дотримання стандарту «обґрунтованої підозри». У світлі практики Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ, Суд), зокрема справи «Нечипорук і Йонкало проти України» [1], «Фокс, Кемпбелл і Хартлі проти Сполученого Королівства» (Fox, Campbell and Hartley v. the United Kingdom) [2], обґрунтованість підозри вимагає наявності фактів або інформації, які б переконали об'єктивного спостерігача в тому, що особа могла вчинити правопорушення. Отже, недостатня якість доказової бази на етапі повідомлення особи про підозру часто призводить до порушення її прав і законних інтересів. У цьому аспекті гострою залишається проблема оскарження підозри, тому вчені обґрунтовано відносять до актуальних питань правозастосовної практики низьку ефективність такого засобу здійснення права на захист, як оскарження повідомлення про підозру [3, с. 19]. При цьому судовий контроль, який також гарантується щодо оскарження повідомлення про підозру, має бути ефективним способом захисту прав, свобод та законних інтересів особи. І навіть в умовах дії в Україні правового режиму воєнного стану це не повинно бути винятком, ба більше, враховуючи корективи у процесуальній діяльності на стадії досудового розслідування. Насамперед йдеться про особливості повідомлення про підозру в умовах обмеженого доступу до певних територій або за відсутності особи (дистанційне повідомлення). Отже, постає питання щодо дотримання балансу між ефективністю розслідування та дотриманням прав людини.

Аналіз досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми

Наукові розвідки таких вчених, як Ю. П. Аленін, В. Д. Берназ, В. І. Галаган, А. Г. Гаркуша, Н. В. Глинська, І. В. Гловюк, В. Т. Маляренко, В. В. Михайленко, О. Р. Михайленко, В. В. Тіщенко, В. Т. Нор, М. А. Погорецький, Л. Д. Удалова та інших значно збагатили науку кримінального процесу. Під час реформування кримінальної юстиції їхні праці позитивно вплинули на вдосконалення кримінального процесуального законодавства.

Проблемні питання забезпечення прав, свобод та законних інтересів особи під час повідомлення про підозру та його оскарження стали предметом дослідження у таких працях: М. Я. Никоненко «Кримінально-процесуальні гарантії прав і законних інтересів особи, яка підозрюється у вчиненні злочину» (2007); О. С. Мазур «Забезпечення прав та законних інтересів особи, яку затримано за підозрою у вчиненні злочину» (2008), автор; Г. І. Процько «Правовий статус учасників досудового слідства: проблеми реалізації» (2012); О. В. Фараон «Повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення» (2016); І. І. Холондович «Підстави та порядок оскарження повідомлення про підозру» (2019) тощо. Водночас на законодавчому рівні залишаються невирішеними окремі проблемні аспекти, пов'язані із забезпеченням прав, свобод та законних інтересів особи під час повідомлення про підозру та його оскарження. Це зумовлює необхідність подальшого пошуку оптимальних шляхів удосконалення положень КПК України з цієї тематики, що й є метою цієї статті.

Виклад основного матеріалу

Процесуальний порядок повідомлення про підозру безпосередньо регламентований главою 22 КПК України, яка містить статті 276–279 [4]. Проте системний аналіз слідчо-судової практики та наукових джерел свідчить про необхідність подальшого системного вдосконалення положень КПК України щодо забезпечення прав особи з метою гарантування доступу до правосуддя. Як звернули увагу Т. О. Часова та М. А. Савчук, «інститут підозри являє собою сукупність взаємопов'язаних норм, які певною мірою забезпечують участь особи в кримінальному провадженні, але одночасно повинні забезпечувати реалізацію прав та законних інтересів особи. Підозра є твердженням органу досудового розслідування щодо взаємозв'язку між особою та кримінальним правопорушенням за допомогою процесуального закріплення. Таке твердження може ґрунтуватись лише на основі зібраних доказів у матеріалах провадження» [5, с. 289]. Отже, ймовірна причетність особи до вчинення кримінального правопорушення повинна бути належним чином зафіксова-

на у відповідній процесуальній формі. Однак на цьому етапі підозра є лише слідчою версією, що документується та офіційно оприлюднюється стороною обвинувачення. Це дозволяє розглядати підозру не як констатацію доведеної вини, а як обґрунтоване припущення, засноване на певній сукупності зібраних доказів. Водночас виникає закономірне питання: якою повинна бути достатня сукупність доказів для прийняття рішення про повідомлення особі про підозру? У науковому дискурсі цей підхід утверджує ідею, що на стадії досудового провадження дізнавач, слідчий, прокурор оперують лише ймовірними знаннями. Сама природа версії передбачає її багатоваріантність, що зобов'язує правоохоронні органи не лише висунути обвинувальне припущення, а й бути готовими до його повної трансформації або спростування під впливом нових обставин чи аргументів захисту [6, с. 30–31; 7, с. 234]. Задокументованість слідчої версії перетворює обґрунтоване припущення на офіційний юридичний факт, що породжує конкретні правові наслідки. Формалізація припущень у письмовому повідомленні про підозру є моментом, коли сторона обвинувачення бере на себе відповідальність за логічність та обґрунтованість своїх висновків [8, с. 414–415]. Дійсно, обґрунтованість підозри вимагає не лише суб'єктивної впевненості сторони обвинувачення, а й наявності в матеріалах кримінального провадження належних і достатніх доказів, які б свідчили про причетність саме цієї особи до вчинення інкримінованого кримінального правопорушення. І вже оцінивши зібрані докази, можна говорити про оприлюднення слідчої версії шляхом вручення особі повідомлення про підозру. Саме письмове повідомлення про підозру надає можливість підозрюваному та його захиснику прослідкувати зв'язок між викладеними фактами, а отже, оскаржити висунуту підозру. Це є свідченням забезпечення реалізації засади змагальності та презумпції невинуватості, адже сама підозра-версія – це спростовуване твердження, яке потребує безперервного підтвердження доказами [7, с. 239]. Будь-яка версія є інтерпретацією фактів, які в подальшому можуть бути спростовані як такі, що містять помилки або ж є упередженими, що додатково обґрунтовує необхідність можливості судового оскарження висунутої підозри. У цьому контексті варто згадати рішення ЄСПЛ у справі «Дьюер проти Бельгії» (Deweer v. Belgium), де Суд акцентував на тому, що суть обвинувачення полягає не в установленому факті вини, а в самому припущенні про вчинення правопорушення. Суд визначив обвинувачення як офіційне повідомлення, яким компетентний орган доносить до особи лише ймовірність (припустимість) її причетності до злочину [9]. З позицій захисту такий акцент є надзвичайно важливим, оскільки підкреслює, що в будь-якому разі повідомлення про підозру у вчиненні інкримінованого особі кримінального правопорушення повинно базуватися на певній сукупності зібраних доказів. Як зазначається у рішенні у справі «Фокс, Кемпбелл і Хартлі проти Сполученого Королівства» (Fox, Campbell and Hartley v. the United Kingdom), вимога розумної підозри передбачає наявність доказів, які об'єктивно зв'язують підозрюваного з певним злочином. Вони не повинні бути достатніми для засудження, але мають бути достатніми для виправдання подальшого розслідування або висунення звинувачення [2].

Неоднозначність підходів до повідомлення про підозру була досліджена суддями Великої Палати Верховного Суду, які наголосили на розмежуванні: а) підозри як припущення про вчинення особою кримінально караного діяння; б) письмового повідомлення про підозру як процесуального рішення; в) повідомлення про підозру як комплекс процесуальних дій, що включає складання та вручення повідомлення про підозру, роз'яснення процесуальних прав підозрюваного, суті підозри, внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР) та ін. Сам факт складання письмового тексту повідомлення про підозру без його безпосереднього вручення відповідною особою не може вважатися виконанням усього комплексу дій, що охоплюють поняття «здійснити повідомлення про підозру» [10]. Такий підхід до розуміння повідомлення про підозру є цілком правильним не лише з тео-

ретичної точки зору, а й з погляду правозастосовної практики, оскільки здійснення повідомлення про підозру є моментом переходу від загального до персоніфікованого розслідування – притягнення особи до відповідальності. Саме ж вручення підозри, відповідно до ст. 219 КПК України, запускає як зворотній відлік строків досудового розслідування, так містить й інші правові наслідки, наприклад можливість її оскаржити в судовому порядку. Оскільки вручення письмового повідомлення про підозру може призвести до істотного обмеження свободи та порушення звичного життя (наприклад, шляхом відсторонення особи від посади, застосування запобіжного заходу), тому захист розглядає його не як формальність, а як правову передумову для застосування репресивних механізмів, що потребує негайного оскарження та перевірки на обґрунтованість [11, с. 317–318].

Аналіз часових обмежень оскарження повідомлення про підозру (один місяць для кримінальних проступків та два місяці для злочинів), встановлених у п. 10 ч. 1 ст. 303 КПК України, викликає питання щодо процесуальної доцільності та забезпечення права на ефективний правовий захист, гарантований ст. 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Убачається ситуація, коли встановлений положеннями КПК України режим правового очікування фактично ігнорує конвенційну гарантію негайного оскарження повідомлення про підозру. Таке відтермінування звужує зміст права на судовий захист, і з цієї причини законодавчо легалізована відстрочка судового контролю є неприпустимою. Крім того, оскільки наявність обґрунтованої підозри є невід'ємною умовою застосування заходів забезпечення кримінального провадження, неможливість її оперативного оскарження створює ризик порушення права на справедливий суд. Не виключено, що виникне ситуація, коли прокурор передасть до суду обвинувальний акт саме в момент, коли спливає строк на оскарження повідомлення про підозру, тим самим унеможливлюючи перевірку її обґрунтованості. В такому випадку нівелюється право на захист, що негативно позначається на забезпеченні прав, свобод та законних інтересів особи. Виходить, що підозрюваний та його захисник можуть спростувати підозру лише у разі розгляду слідчим суддею клопотання про обрання заходу забезпечення кримінального провадження, що є практикою судового розгляду на сьогодні.

Зважаючи на викладене, видається доцільним закріпити право підозрюваного та його захисника на негайне оскарження повідомлення про підозру. Таке право має бути реалізовано в разі: по-перше, наявності процедурних порушень (наприклад, щодо спеціальних суб'єктів повідомлення про підозру; пропущення строку тощо); по-друге, недостатності сукупності зібраних доказів для висновку щодо причетності особи до вчинення інкримінованого кримінального правопорушення. Тільки за таких умов судовий контроль стане не формальним, а реальним механізмом захисту прав особи. Без швидкого виправлення ситуації щодо часових обмежень на оскарження підозри крізь призму захисту прав людини можна говорити про суттєвий конфлікт між процесуальною ефективністю та правом особи на ефективний захист. В іншому разі це аж ніяк не буде корелюватися з положеннями ст. 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [12]. До того ж, до моменту письмового повідомлення про підозру розслідування триває без обчислення процесуальних строків (у межах загальних строків). Свого часу А. В. Мельниченко звернув увагу на те, що слідчі здійснюють досудове розслідування без обчислення його строків. Вони збирають докази, проводять експертизи, викликають для надання пояснень особу, яку в подальшому можуть повідомити про підозру (однак процесуального статусу вона не має). Це позбавляє сторону захисту реального часу для підготовки та подання власних доказів, а будь-які спроби захисту відновити баланс через клопотання про проведення додаткових слідчих дій часто відхиляються слідчим з формальних причин. Подальший судовий контроль також виявляється малоефективним: слідчі судді, констатуючи факт завершення розслідування, здебільшого відмовляють у задоволенні скарг сторони захисту [13, с. 51–52]. Таким

чином, право особи на змагальний процес підміняється адміністративною процедурою вручення готового рішення, що суперечить засаді верховенства права. До того ж забезпечення прав людини вимагає запровадження спеціальних процесуальних гарантій, які запобігають їхньому безпідставному обмеженню під час досудового розслідування. Звісно, що до системи процедурних гарантій входить право на оскарження, адже ст. 55 Конституції України гарантує кожному учаснику провадження право оскаржити рішення слідчого або прокурора [14], зокрема й повідомлення про підозру. У разі встановлення незаконності чи необґрунтованості такого рішення воно підлягає обов'язковому скасуванню слідчим суддею. Можливість оскарження повинна сприяти стороні захисту у забезпеченні прав, свобод та законних інтересів особи [15, с. 200]. У судовій перевірці підозри під час досудового розслідування можна побачити нібито порушення презумпції невинуватості, оскільки слідчий суддя оцінює докази та фактично виконує функцію судового розгляду справи по суті. Проте для захисту такий контроль є не судом над особою, а необхідним бар'єром проти можливого порушення процесуальних вимог, що дозволить уникнути необґрунтованого обмеження прав особи стороною обвинувачення у результаті висунення безпідставної версії. По суті такий підхід підкреслює, що слідчий суддя не констатує винуватість чи невинуватість особи, а лише перевіряє, чи дійсно сторона обвинувачення дотрималась вимог закону, що в демократичному суспільстві і є суттю здійснення судового контролю.

Змагальний характер сучасного кримінального процесу під час оскарження повідомлення про підозру забезпечується: свободою оскарження та його гарантуванням, що проявляється у створенні реальних, а не формальних умов, зокрема правнича допомога, доступ до правосуддя, відсутність обов'язкової форми скарги, обов'язковість прийняття і розгляду [16, с. 76]; презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини, де підозрюваний може оскаржувати рішення слідчого, прокурора, що певним чином нівелює ієрархічну перевагу сторони обвинувачення; судовим контролем на стадії досудового розслідування, у ході реалізації якого слідчий суддя не просто вислуховує сторони, а фактично перевіряє наявність в матеріалах кримінального провадження сукупність доказів, які б свідчили про причетність особи до вчинення інкримінованого кримінального правопорушення.

Неухильне дотримання наведених положень перетворює оскарження повідомлення про підозру на дієвий правовий інструмент стримувань і противаг при забезпеченні прав, свобод та законних інтересів особи. Відтак ефективність інституту судового контролю безпосередньо залежить від доступності та зрозумілості процедури оскарження підозри. Попри ключову роль скарги як процесуального інструменту, чинний КПК України не встановлює жорстких вимог до її форми та змісту. Така законодавча гнучкість, з одного боку, позитивно сприяє реалізації конституційного права на захист, дозволяючи особі ініціювати перевірку підозри без надмірних формальностей. З другого – відсутність чітких реквізитів скарги створює ризик процесуального суб'єктивізму. Для реального забезпечення прав підозрюваного важливо дотримуватися балансу між інформативністю скарги та правом на доступ до правосуддя. Достатнім критерієм має бути наведення того мінімуму даних, що дозволяють ідентифікувати предмет оскарження та вказати на порушене право. Оскільки підозрюваний на початкових етапах часто обмежений у доступі до доказів обвинувачення [17, с. 87], вимога до високого юридичного рівня обґрунтування скарги є надмірною.

На основі вивчення слідчо-судової практики, положень КПК України та аналізу наукових розвідок можна виокремити три ключові категорії класифікаційних підстав оскарження повідомлення про підозру: 1) процедурні – вручення підозри неналежною особою, порушення строків, неналежний спосіб вручення; 2) матеріально-правові – відсутність у діянні складу кримінального правопорушення, неконкретність підозри, що позбавляє особу можливості ефективно захищатися, помилкова кваліфікація [15, с. 203–204]; 3) фактичні – відсутність обґрун-

тованої підозри, на яку вказувалося в низці рішень ЄСПЛ, обґрунтованість процесуального рішення на недопустимих доказах, наявність алібі.

Досліджуючи проблематику оскарження повідомлення про підозру у кримінальному провадженні, А. С. Максименко запропонував в окремій статті КПК України закріпити вимоги щодо форми та змісту скарги на повідомлення про підозру. Зокрема, він вважає, що скарга має містити: найменування суду; анкетні дані особи та спосіб зв'язку; повідомлення про підозру, яке оскаржується; анкетні дані слідчого або найменування відповідного органу досудового розслідування; доводи про незаконність підозри; вимоги особи, яка подає скаргу; витяг з ЄРДР [15, с. 204]. З одного боку, закріплення чітких вимог до скарги усуває наявний правовий вакуум та мінімізує процесуальний суб'єктивізм, а також вносить правову визначеність. Також усувається можливість використовувати оскарження без доводів як протидію розслідуванню, адже скаржник точно знатиме перелік необхідних елементів, що мають міститься в скарзі. Зокрема, пункт про наведення доводів невідповідності закону стимулює сторону захисту до змістовної аргументації, що дозволяє суду швидше підготуватися до розгляду. Вимога щодо надання витягу з ЄРДР є технічно виправданою, оскільки це підтверджує факт здійснення відповідного досудового розслідування та статус особи, економлячи час суду на запити до правоохоронних органів. З другого боку, основним ризиком є перетворення чіткої форми скарги на перешкоду для доступу до правосуддя. Суворий перелік реквізитів може стати формальною підставою для повернення скарг особам, які не отримали професійної правничої допомоги. Вимога щодо обов'язкового надання витягу з ЄРДР може бути проблемою, оскільки підозрюваний не завжди має актуальний витяг на руках, а слідчі, як зацікавлені особи, можуть зволікати з його наданням. Отже, якщо у КПК України деталізували форму скарги, то доступ до суду стане залежним від волі органу досудового розслідування, що є неприпустимим.

Висновки

Резюмуючи можна зазначити, що для забезпечення прав, свобод та законних інтересів особи у кримінальному провадженні вбачається доцільним передбачити у КПК України можливість негайно оскарження повідомлення про підозру. Надмірна деталізація вимог до форми та змісту скарги на повідомлення про підозру створює реальну загрозу трансформації процедурних правил у непереборний бар'єр для доступу до правосуддя. Для забезпечення верховенства права на законодавчому рівні має гарантуватись реальна можливість оскаржити підозру на будь-якому етапі досудового розслідування.

Література

1. Справа «Нечипорук і Йонкало проти України» (Заява № 42310/04) : рішення Європейського суду з прав людини від 21.04.2011 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_683

2. Case of Fox, Campbell and Hartley (Application no. 12244/86; 12245/86; 12383/86) : Judgment of the European Court of Human Rights delivered on 30 August, 1990 // HUDOC : сайт. URL: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57721

3. Глинська Н. В., Клепка Д. І. Оскарження повідомлення про підозру під час досудового розслідування. *Вісник кримінального судочинства*. 2019. № 4. С. 17–32. DOI: https://doi.org/10.17721/2413-5372.2019.4/17-32.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17

5. Часова Т. О., Савчук М. А. Забезпечення прав та свобод особи під час повідомлення про підозру. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 3. С. 289–291.

6. Криміналістика : підручник : у 2 т. / А. Ф. Волобуєв, М. В. Даньшин, А. В. Іщенко та ін. ; за заг. ред. А. Ф. Волобуєва, Р. Л. Степанюка, В. О. Малярової ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. Т. 1. 384 с.

7. Криміналістика : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / К. О. Чаплинський, О. В. Луска-

тов, І. В. Пиріг, В. М. Плетенець, Ю. А. Чаплинська. 2-е вид, перероб. і допов. Дніпро : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 480 с.

8. Кримінальний процес : підручник / Л. Д. Удалова, В. В. Рожнова, Д. П. Письменний та ін. ; за заг. ред. Д. П. Письменного, Л. Д. Удалової, М. А. Погорецького, С. С. Чернявського. Київ : «Центр учбової літератури», 2022. 780 с.

9. Case of Deweer v. Belgium (Application no. 6903/75) : Judgment of the European Court of Human Rights delivered on 27 February, 1980 // HUDOC : сайт. URL: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57469

10. Туєва О. Судді ВП ВС висловились стосовно порядку повідомлення про підозру спецсуб'єктам // Судово-юридична газета : сайт. 13.12.2018. URL: https://sud.ua/ru/news/publication/130522-suddi-vp-vs-vislovilis-stosovno-poryadkupovidomlennya-pro-pidozru-spetssubyektam

11. Слюсарчук Х. Р. Оскарження повідомлення про підозру у кримінальному провадженні: contra spem spero! *Право і суспільство*. 2019. № 4. С. 314–322. DOI: https://doi.org/10.32842/2078-3736-2019-4-47.

12. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) : від 04.11.1950 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004

13. Мельниченко А. В. Захист прав громадян під час проведення певних процесуальних дій. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2016. № 3 (100). С. 45–56.

14. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр

15. Максименко А. С. Оскарження повідомлення про підозру у кримінальному провадженні. *Юридична наука*. 2020. № 8 (110). С. 199–207. DOI: https://doi.org/10.32844/10.32844/2222-5374-2020-110-8.25.

16. Лобойко Л. М. Кримінальний процес : підручник. Київ : Істина, 2014. 432 с.

17. Холондович І. І. Підстави та порядок оскарження повідомлення про підозру : дис. …канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2019. 226 с.

Danylo Serhii Mykhailovych,
Candidate of Law, Lawyer

ENSURING THE RIGHTS, FREEDOMS AND LEGITIMATE INTERESTS OF INDIVIDUALS DURING REPORT OF SUSPICION AND ITS APPEAL

The article provides a theoretical and legal analysis of the protection of individuals' rights, freedoms and legitimate interests in the context of notification of suspicion and the appeals process. The author substantiates the notion that suspicion is the official basis on which the prosecution involves a specific person in a criminal offence. This interpretation moves beyond viewing suspicion as merely a procedural decision, emphasizing the prosecution's obligation to substantiate its validity with sufficient and appropriate evidence. Particular attention is paid to the critical issue of time limits for appealing a notification of suspicion, as set out in Article 303 of the Criminal Procedure Code of Ukraine. It has been established that the current legal mechanism for appealing suspicions is incompatible with the requirements of Article 13 of the European Convention on Human Rights, as it effectively prevents a person from appealing against the suspicion brought against them immediately. This also creates grounds for levelling the adversarial process and implementing the principle of disposability. Based on an analysis of the European Court of Human Rights' practice and the Supreme Court's legal positions, it is proposed that grounds for appealing suspicions be classified according to three criteria: procedural violations, substantive legal inconsistencies and factual groundlessness. The author considers the proposal to legislate the form and content of the complaint in detail to be a separate matter for discussion, as it could create an artificial barrier to effective access to justice.

Keywords: individual rights and freedoms, suspect, suspicion report, appeal against notification of suspicion, judicial control, access to justice, complaint.